

**ДО КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**

**СТАНОВИЩЕ
НА ВЪРХОВНИЯ КАСАЦИОНЕН СЪД
ПО КОНСТИТУЦИОННО ДЕЛО № 11/2004 Г.**

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Взимайки повод от искането за спиране на делото и възползвайки се от дадената ни възможност за становище, молим да имате предвид следното:

1. Поддържаме изцяло направеното искане и съображенията, изложени в него. Напълно необоснована е тезата, че чл. 28, ал. 9, изр. 2 няма никакво отношение (сходство) с хипотезата, която урежда чл. 129, ал. 2 от Конституцията. Какво по-голямо сходство от това, че и в двата текста се урежда срокът за упражняване на правомощията на изброените висши магистратски длъжности. И какво по-голямо разминаване в уредбата от това, че в чл. 129, ал. 2 от Конституцията се урежда по императивен начин срокът на пълномощията, а в чл. 28, ал. 9 този срок се удължава от закона. Не би трябвало да има съмнение, че конституционната уредба е детерминираща и че чл. 28, ал. 9, изр. 2 ѝ противоречи.
2. Твърди се, че чл. 28, ал. 9, изр. 2 не уреждал друг мандат, различен от този, предвиден в чл. 129, ал. 2 от Конституцията, само допускал фактическа възможност старите председатели на върховните съдилища и главният прокурор с изтекъл мандат да продължат да изпълняват задълженията си докато новите встъпят в длъжност. Това,

което се нарича фактическа възможност, всъщност не е нищо друго освен юридическа възможност и тя е недопустимо и противоконституционно предвидена в закона. Юридическа, а не фактическа е възможността, защото юридически ще се упражняват от лице с изтекъл мандат правомощия на съответната висша магистратска длъжност за удължения извън мандата период от време с произтичащи от това не фактически, а юридически последици.

3. Изтъква се, че с разпоредбата на чл. 28, ал. 9, изр. 2 се урежда нещо, неуредено в Конституцията, нещо, което било въпрос на организация и дейност (чл. 133 от Конституцията). Материята относно мандатите на висшите конституционноустановени органи и длъжности се урежда в Конституцията. Тази материя не може да бъде преуреждана, нито доуреждана от закон. Обратното значи със закон да се измени, в случая, да се допълни Конституцията. Впрочем точно това е станало с приемането на чл. 28, ал. 9, изр. 2.

“Организация и дейност” е понятие съвсем различно и няма нищо общо с конституционноустановения мандат. Той не може да бъде променян със закон, независимо от формалното му поставяне в рубриката “организация и дейност” на съдебната власт. Очевидно става дума за понятийна юридическа еквилибристика.

4. Неудачни са сравненията с други органи, преди всичко колективни. Аналогията е недопустима. Първо, конституционният законодател е подходил диференцирано, като на конституционно ниво е уредил по различен начин мандатите на различните индивидуални или колективни органи. За Народното събрание е предвидил прекратяване на мандата с изтичане на срока и изключителна хипотеза на възстановяването му. Що се касае до мандатите на Сметната палата, ЦИК, то те всички са колективни органи и уредбата, на която се прави позоваване, е не на конституционно, а на законово ниво. При това отново напомняме, че става дума за колективни органи, чийто интегритет би се нарушил, ако няма приемственост. Напротив, при индивидуалните длъжности конституционният мандат се обезсмисля, ако може да бъде удължаван юридически чрез закон. Що се касае до индивидуални мандати, например този на кмета, то обикновено тези мандати са регулирани конкретно на законово, а не на конституционно ниво, като в повечето случаи Конституцията изрично препраща към определен закон. Но дори нивото да бе конституционно, както вече бе отбелязано, конституционният законодател не е установил единен подход. Това е недвусмислено казано и в Решение 1/2004 г. на

Конституционния съд: ”Основният закон не съдържа каквито и да е условия, позволяващи назначаването да се извършва за по-голям или по-малък интервал от време от посочения в разпоредбата, предмет на тълкуване”. Става дума за тълкуване на чл. 129, ал. 2 от Конституцията. И по-нататък в същото решение изрично е казано, че е неуместна аналогията с постоянно действащи органи (Висшия съдебен съвет, Конституционния съд); недопустима е аналогията и с чл. 139, ал. 1 от Конституцията (правомоцията на кмета). Към това нищо не би могло да се добави.

5. Невярно е твърдението, че конституционните принципи са изчерпателно изброени в гл. 1 от Конституцията, озаглавена “Основни начала”. Конституционни принципи могат да бъдат открити в много други глави на Конституцията. Отделен е въпросът, че наистина за мандата на конституционно установени органи и длъжности няма установен единен конституционен принцип. Подходът на конституционния законодател е конкретен и различен в зависимост от характеристиката на органа или на длъжността. Там, където е предвидена възможност за удължаване на мандата, това е казано изрично в самата Конституция. В останалите случаи се прилага стриктно конституционната разпоредба относно съответния мандат, т. е. без уговорки и изключения правомоцията се прекратяват с изтичането на конституционно установения срок. Ако искаше да предвиди нещо друго, конституционният законодател би го казал – включително би препратил към конкретен закон, като по този начин сведе регулацията на законово ниво. Без да има обаче такава делегация, обикновеният законодател не би могъл да прави каквито и да било корекции по отношение на конституционно установения мандат. А точно това е направено с приемането на чл. 28, ал. 9, изр. 2 от ЗСВ. В случая липсва и конституционна разпоредба, аналогична например на § 7, ал. 3 от Преходните и заключителни разпоредби на Конституцията. В заключение – когато мандатът на определена длъжност изрично се урежда от Конституцията, той не може по никакъв начин да бъде коригиран по отношение на времетраенето си, без да се измени или допълни самата Конституция.
6. Неоснователни са съображенията, че относно главния прокурор трябвало да се отчитат и други фактори, които не били налице за останалите висши магистратски длъжности. Всички правоомощия (без сезирането на Конституционния съд) могат да се упражняват от заместниците на главния прокурор, които са едновременно с това

ръководители на Върховна касационна прокуратура и Върховна административна прокуратура (това те и правят, когато главният прокурор е в отпуск или в чужбина). Освен ВКП и ВАП, друга “главна” прокуратура по Конституция и закон не е предвидена. Единственото правомощие, което не би могло да се упражнява, когато главният прокурор е с прекратен мандат и не е избран нов, това е правомощието по чл. 150, ал. 1 – възможността да сезира Конституционния съд. Тази невъзможност обаче не води до противоконституционни последици. Тя не може да се отрази съществено върху дейността на Конституционния съд, който може да бъде сезиран през това време от една пета от народните представители, от Президента, от Министерския съвет, от висшите колективни органи на ВКС и ВАС. През този период няма пречка заместникът на главния прокурор да се обърне към някой от изброените органи с предложение (ако случаят толкова не търпи отлагане), за да сезира КС по определен въпрос. Липсва непреодолим и нетърпим конституционно-правен казус. Но дори да приемем, че има известна празнота в Конституцията по този въпрос, тя не може да се допълва със закон.

7. Накрая няколко думи и относно тезата, че Конституцията била дала на Президента правомощия да не прекратява изпълнението на длъжността председател на върховен съд и главен прокурор, въпреки изтичането на мандата. Тази теза също е несъстоятелна. Правомощие да удължава мандата (юридически) Президентът няма. Това следва от внимателния прочит на главата “Президент на републиката”, както и от смисъла на чл. 129, ал. 2 от Конституцията. Указът на Президента след изтичане на мандата формализира и оповестява прекратените вече по силата на Конституцията правомощия на съответния съдебен ръководител. Ако издаването на такъв указ по една или друга причина закъснее, това няма да има за последица продължаване на мандата с ефект на продължаващо изпълнение на правомощията. Основният правопогасяващ юридически факт се е осъществил и той е изтичането на 7-годишния срок. Указът на Президента има декларативно - оповестителен характер. Неразбиране на президентската институция показва твърдението, че Президентът имал правомощие да не прекратява изпълнението на длъжността след изтичане на мандата. Такова правомощие с отрицателен знак е *non sens*. Всъщност става дума за твърдяно позитивно правомощие Президентът да удължи мандата до избор на нов титуляр, каквото безспорно не му е дадено по Конституция.

8. В становището на главния прокурор е направено искане за спиране на производството до решаване на въпроса, с който той е сезирал Конституционния съд, а именно за тълкуване на нормата на чл. 150, ал. 1 от Конституцията и за обявяване като противоконституционна на разпоредбата на чл. 84, ал. 1, т. 2, изр. 2 от Закона за съдебната власт.

Това искане на главния прокурор не трябва да бъде допускано за разглеждане по същество.

Липсва всякакво основание и за спиране на производството по настоящото дело. Съображенията ни са следните:

Първо, в Конституцията, Закона за Конституционния съд, а и в Правилника за дейността и организацията на КС, липсва нормативно основание за спиране на конституционното дело. Възможно е да се иска присъединяване или Конституционният съд сам да реши присъединяване на конституционни дела. Невъзможно е обаче да се иска спиране на производство. Такава правна възможност не е уредена в Конституцията. (По същия начин КС не може да спира действието на атакувани закони - има известна аналогия в хипотезите, а по първата Конституционният съд се е произнесъл изрично с определение 2 от 30.01.1992 г. по к.д. 30/1991 г., мотивирано от липсата на конституционна възможност за такова спиране).

Второ, искането на главния прокурор за тълкуване на чл. 150, ал. 1 в частта му относно компетентността на ВКС и ВАС да сезират КС, както и за обявяване противоконституционността на чл. 84, ал. 1, изр. 2 от ЗСВ е недопустимо. Това е така, защото КС многократно инцидентно е тълкувал разпоредбата на чл.150, ал. 1 от Конституцията в тази ѝ част. Това тълкуване е направено най-отчетливо в определение 1 по к.д. 5/1997 г. на КС: "Що се отнася до общото правомощие на върховните съдилища по чл. 150, ал. 1 от основния закон, КС счита, че то може да бъде осъщесвено от Общото събрание на съответната колегия на ВКС и от Общото събрание на ВАС". А малко преди това в мотивите на същото определение се казва: "Съдът намира, че настоящото дело е подходящ повод да прецизира практиката си по този въпрос". След прецизиране на практиката си с това определение КС я следва неотклонно до ден днешен. Това е естествено, като се има предвид, че също съобразно практиката на КС, влезлите в сила определения имат същата сила, както влезлите в сила решения на съда. Казаното лишава от процесуална допустимост както искането за тълкуване, така и искането за обявяване на противоконституционност на законни текстове, по същността

конституционносъобразност на които Конституционният съд многократно експлицитно се е произнасял и има утвърдена своя практика.

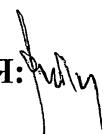
Молим в тази му част изложението ни да бъде взето предвид при решаването на допустимостта на искането, направено от главния прокурор за тълкуване на чл. 150, ал. 1 и обявяване противоконституционността на чл. 84, ал. 1, изр. 2 от ЗСВ.

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД:**



ИВАН ГРИГОРОВ

**ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВКС
И РЪКОВОДИТЕЛ
НА ГРАЖДАНСКАТА КОЛЕГИЯ:**



БЛАГОВЕСТ ПУНЕВ

**ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВКС
И РЪКОВОДИТЕЛ
НА НАКАЗАТЕЛНАТА КОЛЕГИЯ:**



РУМЕН НЕНКОВ

**ЗАМ. ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВКС
И РЪКОВОДИТЕЛ
НА ТЪРГОВСКАТА КОЛЕГИЯ:**



ЛЮБКА ИЛИЕВА

